

Sygn. akt VIII GC 1306/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2020 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy
w składzie następującym:

Przewodniczący Asesor sądowy Tadeusz Górka

Protokolant sekr. sądowy Magdalena Piskow

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 listopada 2020 r. w B.

sprawy z powództwa D. Ż.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 32 259,91 zł (trzydzieści dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty:

- 1) 37 259,91 zł od 27 grudnia 2019 roku do 25 lutego 2020 roku,
- 2) 32 259,91 zł od 27 lutego 2020 roku do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałej części,

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5 230 zł (pięć tysięcy dwieście trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Asesor sądowy Tadeusz Górka

Sygn. akt VIII GC 1306/20

UZASADNIENIE

Powód D. Ż. prowadzący działalność gospodarczą wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. (dalej: „(...)”) kwoty 32 259,91 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 37 259,91 zł od 27 grudnia 2019 roku do 25 lutego 2020 roku, a także odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 32 259,91 zł od 26 lutego roku do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych oraz zasądzenie kwoty 40 euro (nie równoważności tej kwoty).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwana zawarła z nim umowę o wykonanie robót budowlanych. Powód wykonał prace prawidłowo i w związku tym wystawił fakturę VAT numer (...). Prace opisane w tych fakturach i w protokołach częściowych z dni: 22 listopada 2019 roku (k.19) i 29 listopada 2019 roku (k.17) zostały przez powoda w całości. W dniu 2 grudnia 2019 roku pozwana zapłaciła na rzecz powoda kwotę 5 000 zł tytułem częściowej zapłaty za fakturę VAT numer (...).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. W ocenie pozwanej powód wykonał roboty budowlane opisane w uzasadnieniu pozwu, a sprecyzowane w protokołach stanowiących załącznik do każdej z dwóch faktur. Zdaniem strony pozwanej powód wykonał roboty nienależycie albowiem z opóźnieniem i ze skutkiem w postaci naliczenia mu przez stronę pozwaną kar umownych zgodnie z § 12 ust. 2 umowy. Notą obciążeniową z dnia 11 września 2020 roku pozwana naliczyła kary umowne. Łączna wartość kar wynosi 32 606,26 zł czyli 10% wartości umowy netto. To nie pozwana jest zatem dłużnikiem powoda, a powód winien jest dopłatę stronie pozwanej, ponieważ wartość naliczonych kar przenosi o 342,35 zł pretensję pozwu.

Powód w odpowiedzi zarzucił naruszenie przez stronę pozwaną art. 203[1] kpc. Pozwana na dzień złożenia odpowiedzi na pozew nie złożyła oświadczenia w sensie materialnoprawym o potrąceniu. Brak możliwości złożenia oświadczenia o potrąceniu nie dawał możliwości złożenia zarzutu potrącenia. Pozwana dążąc do rozpoznania zasadności potrącenia w niniejszym postępowaniu powinna w pierwszej kolejności złożyć powodowi oświadczenie o potrąceniu, a dopiero później zgłosić zarzut potrącenia w odpowiedzi na pozew.

Na rozprawie w dniu 13 listopada 2020 roku pełnomocnicy stron potwierdzili bezsporność, kluczowych zdaniem Sadu, okoliczności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód w dniu 18 marca 2019 roku zawarł ze stroną pozwaną umowę w ramach której zobowiązał się do wykonania robót polegających na wykonaniu tynku typu „baranek”, ościeży otworów okiennych, siatki kleju na ścianach murowanych i malowania stropów.

Roboty miały być wykonane od 20 marca 2019 roku do 15 maja 2019 roku (§ 2 umowy).

Rozliczenie finansowe wykonanych robót nastąpić miało na podstawie kosztorysu budowlanego lub kosztorysu powykonawczego sporządzonego przez wykonawcę (§ 5 umowy). Okres płatności faktury ustalono na 14 dni od złożenia faktury (§ 7 umowy).

Strony ustaliły, że w razie niewykonania dzieła wykonawca (powód) zobowiązany był zapłacić zamawiającemu (pozwanej) karę umowną w wysokości 10% wartości umówionego dzieła. W razie zwłoki w wykonaniu dzieła wykonawca (powód) zobowiązany był zapłacić zamawiającemu (pozwanej) karę umowną w wysokości 1% wartości umówionego dzieła za każdy dzień zwłoki (§ 12 ust. 1 i 2 umowy).

Wszelkie zmiany umowy wymagały formy pisemnej (§ 16 umowy).

dowód: umowa (k.11-15)

Powód wykonał prace z umowy prawidłowo i w związku tym wystawił fakturę VAT numer (...).

okoliczności bezsporne

Faktura VAT numer (...) opiewała na kwotę 18 370,80 zł z terminem płatności wynoszącym 14 dni. Doręczono ją stronie pozwanej w dniu 9 grudnia 2019 roku

dowód: faktura VAT numer (...) (k.16-16v)

Faktura VAT numer (...) opiewała na kwotę 21 111,84 zł z terminem płatności wynoszącym 14 dni. Doręczono ją stronie pozwanej w dniu 10 grudnia 2019 roku

dowód: faktura VAT numer (...) (k.18-18v)

Pismem z dnia 11 lutego 2020 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty kwot wynikających z faktur VAT numer (...) i numer (...).

dowód: wezwanie do zapłaty (k.24)

W dniu 26 lutego 2020 roku strona pozwana zapłaciła na rzecz powoda kwotę 5 000 zł z tytułu faktury VAT numer (...) (która pierwotnie opiewała na kwotę 21 111,84).

dowód: potwierdzenie przelewu (k.26)

Strona pozwana wystawiła notę obciążeniową numer (...) z dnia 11 września 2020 roku. Opiewała ona na kwotę 32 602,26 zł z terminem płatności wynoszącym 7 dni. Została ona obliczona w oparciu o § 12 ust. 2 umowy za opóźnienie w wykonaniu umowy z dnia 18 marca 2019 roku o wartości ostatecznie rozliczonej na 326 022,60 zł (suma wystawionych faktur przejściowych netto) przy czym została ona zmiarkowana przez stronę pozwaną do 10% wartości umowy netto.

dowód: nota obciążeniowa numer (...) z dnia 11 września 2020 roku (k.67)

Nota obciążeniowa numer (...) z dnia 11 września 2020 roku wraz z wezwaniem do zapłaty z dnia 11 września 2020 roku (omyłkowo wpisano w piśmie dzień 11 września 2019 roku) dotarła do powoda w dniu 18 września 2020 roku.

okoliczność bezsporna

Strona pozwana złożyła oświadczenie o kompensacie w dniu 21 września 2020 roku, które dotarło do powoda w dniu 24 września 2020 roku.

okoliczność bezsporna

W oświadczeniu o kompensacie z dnia 21 września 2020 roku strona pozwana potrąciła wierzytelności powoda wynikające z faktur VAT numer (...) i numer (...) ze swoimi wierzytelnościami wynikającymi z noty numer (...) z dnia 11 września 2020 roku

dowód: oświadczenie o kompensacie w dniu 21 września 2020 roku (k.102)

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dowody z dokumentów prywatnych i wydruki, których prawdziwość, autentyczność i moc dowodowa nie budziły jego wątpliwości oraz w oparciu o okoliczności bezsporne.

Sąd pominął dowód z zeznań świadków i przesłuchania stron na podstawie art. 235[2]§ 1 pkt 2 kpc. Wobec ustalonych na rozprawie w dniu 20 listopada 2020 roku okoliczności bezspornych wszystkie dowody, które były pominięte zmierzały do ustalenia okoliczności bezspornych (wnioski strony powodowej) albo nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (wnioski strony pozwanej). Wobec braku zarzutu potrącenia i błędnie złożonego zarzutu wygaśnięcia wierzytelności (złożonego po raz pierwszy w dniu piśmie datowanym na 28 października 2020 roku) nie było potrzeby prowadzenia postępowania na okoliczności związane z rzekomym opóźnieniem powoda w wykonaniu prac i nałożeniu na niego kar umownych.

Sąd zważył, co następuje:

Dla przejrzystości Sąd wskazuje, że wobec wniosku z pozwu sprawa jest rozpoznawana z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym.

Powództwo było zasadne, co nie było sporne pomiędzy stronami. Dla jasności Sąd wskazuje, że strony łączyła umowa o dzieło opisana w art. 627 kc. Umowa została przez powoda wykonana i nie było żadnych zastrzeżeń jakościowych do prac. W związku z tym Sąd zasądził kwotę opisaną w pozwie na podstawie art. 627 kc w zw. z § 7 umowy. Ponownie

Sąd podkreśla, że zasadność roszczenia powoda była bezsporna, a spór dotyczył tego czy roszczenie powoda wygasło i czy strona pozwana mogła się na tę okoliczność powoływać z uwagi na art. 203¹ § 2 i 3 kpc.

Zdaniem Sądu strona pozwana nie złożyła zarzutu potrącenia zgodnie z art. 203¹ § 2 i 3 kpc, ale również nieskutecznie złożyła oświadczenie o potrąceniu z dnia 21 września 2020 roku (k.102). Fakt braku złożenia na piśmie zarzutu potrącenia był bezsporny, co potwierdzili pełnomocnicy na rozprawie.

Zdaniem Sądu również zarzut wygaśnięcia wierzytelności stanowiącej przedmiot pozwu podniesiony po raz pierwszy w piśmie datowanym na 28 października 2020 roku (k.101, a faktycznie nadanym na poczcie w dniu 29 października 2020 roku) był niezasadny. Sąd uznaje go bowiem za zarzut, który podlega rygorom z art. 203¹ § 2 i 3 kpc.

Sąd podziela argumentację wyrażoną przez T. Szanciłłę (kom. Legalis do art. 203⁽¹⁾kpc; pkt 8 komentarza- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–505⁽³⁹⁾. Tom I 2019, wyd. 1), który wskazuje, że od zarzutu potrącenia należy odróżnić zarzut wygaśnięcia zobowiązania w wyniku złożonego oświadczenia o potrąceniu (zob. szerzej np. uchw. SN: z 13.10.2005 r., III CZP 56/05, OSNC 2006, Nr 7–8, poz. 119 i z 19.10.2007 r., III CZP 58/07, OSNC 2008, Nr 5, poz. 44; wyr. SN z 10.8.2010 r., I PK 56/10, OSNAPiUS 2011, Nr 23–24, poz. 295). Oświadczenie o potrąceniu zostaje wówczas złożone poza procesem (ma charakter materialnoprawny), a w toku procesu zostaje zgłoszony wskazany zarzut, który ma charakter wyłącznie procesowy.

W okolicznościach sprawy zarzut potrącenia i zarzut wygaśnięcia wierzytelności dochodzonej w pozwie podlegają, zdaniem Sądu, rygorom z art. 203¹ § 2 i 3 kpc.

Autor powyższy słusznie wskazuje, że konieczne jest przyjęcie wykładni celowościowej, analogicznej do tej obowiązującej na tle art. 493 § 3 kpc w poprzednim brzmieniu, który zawierał wymóg udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art. 485 kpc. W uchw. z 13.10.2005 r. (III CZP 56/05, OSNC 2006, Nr 7–8, poz. 119, z krytyczną glosą T. Kotuka, PS 2007, Nr 1, s. 93 i aprobującą glosą Ł. Kozłowskiego, OSP 2007, Nr 4, poz. 49) SN przyjął, że to wymaganie nie dotyczy przypadków potrącenia, do którego dochodzi przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu (tak również SN w wyr.: z 6.10.2006 r., V CSK 206/06, Legalis i z 24.5.2007 r., II CSK 88/07, Legalis; odmiennie wyr. SN z 7.5.2004 r., I CK 666/03, OSNC 2005, Nr 5, poz. 86, z krytycznymi glosami T. Szanciło, PiP 2006, Nr 1, s. 114 i T. Staranowicza, PS 2006, Nr 6, s. 157). Innymi słowy, jeżeli oświadczenie o potrąceniu (pozaprosesowe) zostało złożone powodowi przez pozwanego przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu i nakazu zapłaty, pozwany miał prawo udowadniać skuteczność złożonego oświadczenia o potrąceniu wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kpc, a jeżeli nastąpiło to już po tym fakcie, ograniczenie przewidziane w art. 493 § 3 kpc miało zastosowanie nie tylko do zarzutu potrącenia, ale również do zarzutu wygaśnięcia zobowiązania w wyniku złożenia pozaprosesowego oświadczenia o potrąceniu.

Sąd podziela pogląd tegoż autora, że z podobną sytuacją mamy do czynienia na tle art. 203¹ § 1 i 2 kpc. Stosując wykładnię celowościową, należałoby przyjąć, że ta norma ma zastosowanie nie tylko do zarzutu potrącenia sensu stricto, ale i do zarzutu wygaśnięcia zobowiązania w wyniku złożenia pozaprosesowego oświadczenia o potrąceniu. W przeciwnym razie pozwany w bardzo prosty sposób mógłby obejść ograniczenia z niej wynikające, składając pozaprosesowe oświadczenie o potrąceniu. Ustawodawca nie zauważył bowiem, że po upływie terminu do zgłoszenia zarzutu potrącenia pozwany mógłby złożyć pozaprosesowe oświadczenie o potrąceniu, a następnie zgłosić w toku procesu zarzut wygaśnięcia wierzytelności powoda objętej żądaniem pozwu i wnioski dowodowe, które miałyby wykazać skuteczność złożonego oświadczenia. Gdyby oświadczenie o potrąceniu zostało zgłoszone poza procesem, mogłoby dotyczyć innej wierzytelności niż wymienione w art. 203¹ § 1 kpc, co oznaczałoby, że przed sądem musiałyby być prowadzone postępowanie (w tym postępowanie dowodowe) związane z tą wierzytelnością. Prowadziłyby to do powstania różnej sytuacji procesowej w wyniku tego, który z zarzutów zostałby zgłoszony przez pozwanego.

Wykładnię zrównującą zarzut potrącenia i zarzut wygaśnięcia wierzytelności (w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej przez Sąd sprawy) wspiera również modyfikacja art. 840 § 1 pkt 2 kpc, w wyniku której dano

pozwanemu możliwość wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego opartego na zarzucie potrącenia. Wynikające z art. 203¹ kpc ograniczenia mogą skutkować wydaniem wyroku, który nie będzie uwzględniał dokonanego skutecznie potrącenia. Jest to o tyle istotne, że skoro doszło do takiego zdarzenia, obie wierzytelności umorzyły się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 kc), co oznacza, że powództwo obejmujące kwotę skutecznie potrąconą podlegałoby oddaleniu. Jeżeli zatem pozwany dokonał skutecznie potrącenia, również poza procesem, ale to zdarzenie nie mogło stanowić podstawy rozstrzygnięcia w sprawie przeciwko niemu, może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w oparciu o to właśnie zdarzenie. Pod pojęciem zarzutu potrącenia w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2in fine kpc należy rozumieć również zarzut wygaśnięcia wierzytelności w wyniku złożonego oświadczenia o potrąceniu.

Ponadto, jak słusznie wskazano w orzecznictwie, oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840 § 1 pkt 2 kpc) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten – ze względu na ustanowiony ustawą zakaz – nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. W wyniku bowiem licznych zmian ustawowych, dostosowujących postępowanie cywilne do wymagań współczesności, w Kodeksie pojawiły się przepisy uniemożliwiające pozwanemu wykazanie w toku sprawy faktu wygaśnięcia zobowiązania będącego przedmiotem roszczenia powoda. De lege lata chodzi o dyktowany postulatem wzmoczenia szybkości i skuteczności postępowania w niektórych rodzajach spraw zakaz korzystania z zarzutu potrącenia w okolicznościach przewidzianych w art. 493 § 3 lub art. 505⁴ § 2 kpc. Pozostając przy argumentach celowościowych, zarzut spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 KPC, należy rozumieć szeroko jako każdy zarzut wskazujący na wygaśnięcie obowiązku stwierdzonego w tytule wykonawczym, jeżeli z powodu ustawowych ograniczeń kognitywnych nie mógł być rozpoznany i uwzględniony w orzeczeniu stanowiącym tytuł egzekucyjny, mimo iż dotyczy zdarzeń sprzed zamknięcia rozprawy. Wykładnię tę dodatkowo uzasadnia pogląd, że umorzenie długu przez potrącenie traktowane jest w doktrynie jako jego spełnienie; potrącenie jako sposób wygaszenia stosunku zobowiązaniowego uznaje się za równoważny ze spełnieniem świadczenia, tj. zapłatą (uchw. SN z 23.5.2012 r., III CZP 16/12, OSNC 2012, Nr 11, poz. 129). Gdyby więc nawet nie dokonano zmiany art. 840 § 1 pkt 2 KPC, należałoby przyjąć, że w pojęciu "zarzut spełnienia świadczenia" mieści się potrącenie dokonane przez pozwanego, które nie było badane merytorycznie w toku postępowania sądowego.

Podsumowując, tę część uzasadnienia Sąd wyjaśnia, że dalsze rozważania dotyczą zarówno zarzutu potrącenia jak i zarzutu wygaśnięcia wierzytelności stanowiącej przedmiot pozwu, podniesiony po raz pierwszy w piśmie datowanym na 28 października 2020 roku (k.101, a faktycznie nadanym na poczcie w dniu 29 października 2020 roku).

W myśl art. 203¹ § 2 i 3 kpc pozwany może podnieść zarzut potrącenia nie później niż przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy albo w terminie dwóch tygodni od dnia, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna. Zarzut potrącenia może zostać podniesiony tylko w piśmie procesowym. Do pisma tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące pozwu, z wyjątkiem przepisów dotyczących opłat.

Niespełnienie przesłanek formalnych zarzutu potrącenia powoduje pominięcie twierdzenia o potrąceniu i nierozpoznanie zarzutu. Niespełnienie przesłanek materialnych skutkuje nieuwzględnieniem żądania oddalenia powództwa z powodu wygaśnięcia wierzytelności powoda. Nie należy utożsamiać zarzutu potrącenia z oświadczeniem woli o potrąceniu. Za pomocą procesowego zarzutu potrącenia pozwany może powołać się na potrącenie (oświadczenie woli), jakie nastąpiło w przeszłości. Zarzut potrącenia może też być połączony z oświadczeniem woli o potrąceniu, jeżeli oświadczenie to nie zostało uprzednio złożone (zob. A. Torbus [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. 1, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2020, art. 203¹ k.p.c.).

Zarzut potrącenia nie został podniesiony w odpowiedzi na pozew czyli pierwszym piśmie procesowym strony pozwanej (k.47-49) ani w kolejnym piśmie z dnia 28 października 2020 roku (k.101). Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących pozwu (art. 203¹§ 2 kpc) oznacza, że pozwany powinien wyraźnie wyartykułować żądanie uwzględnienia faktu potrącenia, dokładnie określić potrąconą wierzytelność i oznaczyć datę jej wymagalności, przytoczyć okoliczności faktyczne uzasadniające jej istnienie i skuteczne potrącenie, wskazać, czy strony podjęły co

do wiarytelności wzajemnej próbę mediacji lub innego pozasądowego rozwiązania sporu i (fakultatywnie) wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń (podobne wymagania określił SN jeszcze przed wprowadzeniem art. 203¹ w wyrokach: z 18.04.2000 r., III CKN 720/98, LEX nr 51368; z 6.10.2006 r., V CSK 198/06, LEX nr 327893; z 4.10.2006 r., II CSK 202/06, LEX nr 196513; por. także uchwała SN (7) z 19.10.2007 r., III CZP 58/07, OSNC 2008/5, poz. 44). Tak w sprawie nie było.

Co prawda w piśmie datowanym na 28 października 2020 roku (k.101, a faktycznie nadanym na pocztę w dniu 29 października 2020 roku) podniesiono zarzut wygaśnięcia wiarytelności stanowiącej przedmiot pozwu, ale nastąpiło to po terminie opisanym w art. 203¹ § 2 kpc.

Skoro roszczenie z tytułu nałożonej kary umownej stało się wymagalne w dniu 26 września 2020 roku (szczegółowo rozważania w tym zakresie w dalszej części uzasadnienia), to mając na uwadze treść art. 203¹ § 2 in fine kpc zarzut potrącenia (oraz zarzut wygaśnięcia wiarytelności stanowiącej przedmiot pozwu) mógł być podniesiony w piśmie procesowym do dnia 12 października 2020 roku, przy uwzględnieniu treści art. 115 kc. Bezsprzecznie żadnego pisma z zarzutem potrącenia strona pozwana do tego dnia nie złożyła, a pismo pełnomocnika strony pozwanej z dnia 28 października 2020 roku (k.101, nadane na pocztę 29 października 2020 roku), w którym po raz pierwszy podniesiono zarzut wygaśnięcia wiarytelności stanowiącej przedmiot pozwu z wnioskiem o wyrażenie zgody na złożenia pisma (repliki) na pismo powoda z dnia 12 października 2020 roku, było złożone już po tym terminie.

Po upływie powyższych terminów możliwość podniesienia zarzutu potrącenia (oraz zarzut wygaśnięcia wiarytelności stanowiącej przedmiot pozwu) w toczącym się procesie wygasa.

Pełnomocnik strony pozwanej świadomy tego faktu mając na uwadze treść pisma pełnomocnika powoda z dnia 12 października 2020 roku (k.70-71) i podniesiony wprost argument naruszenia art. 203¹ kpc przyjął taktykę, że nie podnosi zarzutu potrącenia, ale zarzut nieistnienia wiarytelności powoda wskutek dokonania potrącenia. Wobec powyższej argumentacji taktyka oraz argumentacja pełnomocnika strony pozwanej okazała się nieskuteczna. Gdyby bowiem dopuścić taki sposób kwestionowania roszczeń powoda, to przepis art. 203¹ kpc nie tylko byłby martwy, ale dawałby bezzasadnie ogromne uprawnienia stronie przeciwnej. Po pierwsze mogłaby ona powoływać bowiem zarzut nieistnienia wiarytelności powoda wskutek złożenia oświadczenia o potrąceniu, ale z zupełnie innego stosunku prawnego niż opisany w art. 203¹ kpc. To powodowałoby szereg komplikacji i przedłużenie postępowania, a celem wprowadzenia powyższego przepisu było przecież przyspieszenie postępowania. Po drugie zarzut taki mógłby zawsze prowadzić do przedłużenia postępowania ponieważ strona mogłaby czekać do końca postępowania dowodowego, by na jego koniec nadać poza procesem (ale w jego trakcie) oświadczenie materialnoprawne o potrąceniu i złożyć nowe wnioski dowodowe na okoliczności z tym związane, które przecież nie mogłyby być powołane wcześniej w rozumieniu art. 205³ § 2 kpc in fine.

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że zarzut nieistnienia wiarytelności z pisma pozwanej datowanego na 28 października 2020 roku był nieskuteczny ponieważ złożony po terminie z art. 203¹ § 2 kpc. Sąd jest świadomy tego, że pełnomocnik strony pozwanej nie mógł podnieść tego zarzutu w odpowiedzi na pozew, którą nadano 11 września 2020 roku, ponieważ dopiero tego samego dnia pozwany skierował do powoda wezwanie do zapłaty kary umownej, które doręczono powodowi w dniu 18 września 2020 roku. Nie ma jednakże żadnego usprawiedliwienia dla złożenia go dopiero 29 października 2020 roku, a nie w terminie z art. 203¹ § 2 kpc, czyli do 12 października 2020 roku.

Również potrącenie (w sensie materialnoprawnym), zdaniem Sądu nie było skuteczne, ponieważ wiarytelność pozwanego z tytułu kary umownej naliczonej na podstawie noty obciążeniowej numer (...) z dnia 11 września 2020 roku nie była wymagalna w chwili złożenia oświadczenia o potrąceniu wiarytelności z 21 września 2020 roku (k.102). Oświadczenie o kompensacie z dnia 21 września 2020 roku (k.102) złożone przez stronę pozwaną dotarło do powoda w dniu 24 września 2020 roku (k.104). Była ta okoliczność bezsporna.

Bezsporne było pomiędzy stronami to, że nota obciążeniowa numer (...) z dnia 11 września 2020 roku (k.67) dotarła do powoda w dniu 18 września 2020 roku (k.103). Sądowi z urzędu znany jest fakt, że nota obciążeniowa numer (...) z dnia 11 września 2020 roku (k.67) dotarła do powoda w dniu 18 września 2020 roku – wynika to ze strony śledzenia przesyłek na stronie poczty polskiej – dla przesyłki numer (...) (k. 103). Przewodniczący informował o tym na rozprawie w dniu 20 listopada 2020 roku. Termin płatności tej noty wynosił 7 dni od dnia doręczenia, co wynika wprost z treści noty oraz z pisma datowanego 11 września 2019 roku (k. 66- pismo to było sporządzone dnia 11 września 2020 roku, a omyłkowo wpisano w nim rok 2019). Zdaniem Sądu dzień otrzymania przez powoda wezwania do zapłaty z dnia 11 września 2020 roku i załączonego do niej noty (k.66,67, 103- potwierdzenie, że zostały wysłane razem) wyznaczał termin, w którym zaczął biec termin na spełnienie świadczenia wynikający z wezwania pozwanej wynoszący 7 dni. Współgra to z § 7 umowy, gdzie termin płatności z faktury ustalono na 14 dni od złożenia faktury. Tym samym, skoro termin świadczenia z kary umownej został określony, w rozumieniu art. 455 kc, to termin zapłaty kary umownej upływał w dniu 25 września 2020 roku (7 dni po 18 września 2020 roku), a wymagalność nastąpiła dnia następnego czyli 26 września 2020 roku. Jednakże oświadczenie o kompensacie dotarło już 24 września 2020 roku (k. 104), czyli przed dniem w którym należność z tytułu kary umownej stała się wymagalna.

Dla wywołania skutków potrącenia w postaci umorzenia wierzytelności, konieczna jest wymagalność wierzytelności potrącającego, albowiem umorzenie może nastąpić nie wcześniej niż w momencie, gdy wierzytelności staną się wymagalne - tak: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 30 stycznia 2013 r., I ACa 1385/12, LEX nr 1322889; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 r., I CSK 270/07, LEX nr 530614). Konieczna jest również ściśle określona sekwencja wydarzeń, gdzie obowiązek spełnienia świadczenia będący wynikiem wymagalności roszczenia wyprzedza zrealizowanie przez wierzyciela prawokształtującego uprawnienia jakim jest oświadczenie o potrąceniu. Z ustalonego stanu faktycznego sprawy wynika, że w chwili składania oświadczenia o potrąceniu wierzytelność strony pozwanej wynikająca z nałożonej na powoda kary umownej nie była jeszcze wymagalna.

W niniejszej sprawie można by w sposób dorozumiany przyjąć, iż pełnomocnik pozwanego dysponował pełnomocnictwem do składania oświadczeń w przedmiocie potrącenia (k.50). Taki wniosek można wywieść bazując na bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego analizując wszystkie okoliczności rozpatrywanej sprawy. Jednakże pełnomocnictwa takiego nie posiadał pełnomocnik powoda (k.8). W tym wypadku w sposób dorozumiany pełnomocnictwa do odbioru oświadczenia o potrąceniu wywieść nie można, gdyż bezsprzecznie pełnomocnik działałby wbrew interesom swojego zleceniodawcy. Co więcej na rozprawie pełnomocnik strony pozwanej nie złożył żadnego oświadczenia materialnoprawnego.

Umowa pomiędzy stronami była transakcją handlową w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Z uwagi na powyższe ustalenia, Sąd mógłby zasądzić od pozwanej na rzecz powoda równowartości kwoty 40 euro zgodnie z art. 10. ust 1 tejże ustawy. Jednakże powód nie domagał się równowartości tej kwoty a wprost 40 euro. Wobec tego, przy uwzględnieniu treści art. 321 kpc, Sąd oddalił powództwo w tej części (pkt II wyroku).

Powód, zdaniem Sądu, spełnił na rzecz pozwanej świadczenia w rozumieniu art. 7 ust.1 pkt 1 o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych i nie otrzymał za to zapłaty w terminie. Mógł więc domagać odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, Termin płatności wynosił 14 dni od doręczenia faktury VAT co wynika wprost z § 7 umowy. Faktury doręczano odpowiednio 9 i 10 grudnia 2019 roku, a zatem termin ich płatności upływał odpowiednio 23 i 24 grudnia 2019 roku. Wobec tego, przy uwzględnieniu treści art. 321 kpc, Sąd zasądził odsetki od 27 grudnia 2019 roku do 25 lutego 2020 roku co do kwoty 37 259,91 zł, ale od 27 lutego 2020 roku (a nie od 26 lutego 2020 roku) do dnia zapłaty od kwoty 32 259,91 zł, ponieważ wpłata 5 000 zł miała miejsce w dniu 26 lutego 2020 roku.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 100 zd.2 k.p.c. Na koszty procesu po stronie powoda w kwocie 5230 zł złożyły się opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, opłata od pozwu 404 zł + 1209 zł (k.10, 35) i wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3600 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za adwokackie). Powód wygrał proces w znacznej części (uległ nieznacznie

co do żądania odsetkowego oraz w zakresie żądania 40 euro), dlatego należało zasądzić na jego rzecz kwotę 5230 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (art. 98[1] kpc).

Asesor sądowy Tadeusz Górka